

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

**РЕГІОНАЛЬНА ПРОГРАМА
спецкурсу
з підвищення кваліфікації учителів початкових класів,
які працюють у 2 – 3 класах за темою
«Особливості організації освітнього процесу
в умовах упровадження нового
Державного стандарту початкової освіти»**

Автори–укладачі:

*Гезей О.М., ст. викладач кафедри
методики дошкільної та початкової
освіти*

*Ротфорт Д.В., ст. викладач кафедри
методики дошкільної та початкової
освіти канд. пед. наук*

Рецензенти:

*Холтобіна О.У., доцент кафедри
початкової, дошкільної та професійної
освіти ХНПУ імені Г.С. Сковороди,
канд. пед. наук*

*Філіппова Н.О., директор Харківської
загальноосвітньої школи I-III ст. № 22,
відмінник освіти України*

Обговорено і затверджено
на засіданні кафедри методики
дошкільної та початкової освіти
Протокол № 2 від 14.09.2018 р.
Зав. кафедри підписано М.В. Коченгіна

Харків
2018

Пояснювальна записка

Регіональну програму спецкурсу за темою «Особливості організації освітнього процесу в умовах упровадження нового Державного стандарту початкової освіти» для підвищення кваліфікації вчителів 2 – 3-х класів розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», на засадах Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», наказу МОН України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти».

Актуальність теми полягає в необхідності підготовки вчителя Нової української школи до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів із урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу.

У Концепції Нової української школи визначено соціальне замовлення: підвищення якості освіти на засадах компетентнісного підходу, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У формулі нової школи провідне місце відводиться вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі вчителі виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проектного менеджменту (планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентричний навчально-виховний процес. Отже, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації. Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму із збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії вчителя Нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймати нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникати стереотипів і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, реалізовувати інноваційні освітні проекти тощо.

Метою спецкурсу є ознайомлення вчителів із основними положеннями Концепції «Нова українська школа» відповідно до основних напрямів державної освітньої політики, нового Державного стандарту початкової освіти.

Виходячи з мети, **завданнями** спецкурсу-тренінгу визначено: *підвищення рівня професійних компетентностей* щодо здійснення самоаналізу і самооцінки власного досвіду; формування оптимального стилю соціального партнерства та розподіленого лідерства; моделювання інноваційного та сприятливого для дитини освітнього середовища; забезпечення якості початкової освіти, мотивування педагогів на результативну роботу та реалізацію концепції педагогіки партнерства; *удосконалення здатності* педагогів щодо розв'язання нових завдань реформування освіти.

Очікувані результати: доповнення, оновлення розширення знань учителів щодо основних напрямів реформування освіти, визначених Концепцією «Нова українська школа», особливостей форм і методів навчання учнів відповідно до змісту нового Державного стандарту.

Навчально-тематичним планом передбачено різні форми занять.

Програму розраховано на 8 годин.

Курикулум

№ з/п	Зміст навчальних модулів	Кіл-сть аудитор них годин
Модуль I. Теоретико-практичний		
1.1.	Концепція Нової української школи.	1
1.2.	Основні положення Державного стандарту початкової освіти	1
1.3.	Сучасні технології навчання в початковій школі.	1
1.4.	Педагогіка гри.	1
1.5.	Інтегроване навчання. Інтегрований курс «Я досліджую світ»: дослідження, соціальні навички	2
1.6.	Організація ефективного і безпечного освітнього середовища в початковій школі.	1
1.7.	Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів	1
<i>Усього</i>		8

Навчально-тематичний план

№ з/п	Зміст навчальних модулів	Форми проведення навчальних занять			Кіл-сть год
		Лекц зан.	Практ зан.	Трен. зан.	
Модуль І. Теоретико-практичний		3	2	3	8
1.1.	Концепція Нової української школи	1			1
1.2.	Основні положення Державного стандарту початкової освіти.	1			1
1.3.	Сучасні технології навчання в початковій школі		1		1
1.4.	Педагогіка гри.			1	1
1.5.	Інтегроване навчання. Інтегрований курс «Я досліджую світ»: дослідження, соціальні навички	1		1	2
1.6.	Організація ефективного і безпечного освітнього середовища в початковій школі		1		1
1.7.	Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів			1	1
<i>Усього</i>		3	2	3	8

Анотація навчальних модулів

Модуль 1. Теоретико-практичний

1.1. Концепція Нової української школи.

Концепція Нової української школи. Виклики, що стоять перед початковою школою. Чинники якісної початкової освіти. Мета і головні компоненти Нової української школи: дитиноцентризм, компетентнісний підхід, педагогіка партнерства.

Нові професійні ролі і завдання сучасного вчителя в контексті Концепції Нової української школи.

Подолання професійних стереотипів педагога. Нові ролі вчителя: фасилітатор, тьютор, коуч, інтерпретатор.

Роль педагога у забезпеченні розвитку особистості дитини та її самореалізації в сучасному соціумі.

1.2. Основні положення Державного стандарту початкової освіти

Державний стандарт початкової загальної освіти. Його структура.

Принципи стандарту (презумпція талановитості дитини, цінність дитинства, радість пізнання, розвиток особистості, здоров'я, безпека). Наскрізні вміння.

Цільові групи (учителі початкових класів, адміністрація закладів освіти, органи управління освітою, батьки), циклічність.

Освітні галузі (мета, загальні цілі). Базовий навчальний план.

Типова освітня програма. Освітня програма закладу освіти. Конструктор освітньої програми.

1.3. Сучасні технології навчання в початковій школі

Технологічний підхід в освіті. Поняття педагогічної технології.

Ознаки і структура педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій.

Педагогічні технології початкової школи, їх характеристики: технологія проблемного навчання, ігрові технології навчання, особистісно орієнтованого навчання, розвивального навчання, кооперативного навчання, технологія розвитку критичного мислення, проектна технологія.

Практика реалізації сучасних педагогічних технологій у початковій школі.

1.4. Педагогіка гри

Ігрові технології одна як форма навчання молодших школярів. Взаємозв'язок діяльності і гри.

Методика проведення гри (вимоги до проведення, правила гри).

Ігрові проблемні ситуації. Предметні ігри.

Освітній потенціал гри з LEGO. Використання методики компетентнісного навчання «Шість цеглинок» при вивченні предметів у початковій школі:

Співпраця педагога з дітьми, дітей між собою. Технології кооперативного навчання.

Практичні вправи щодо проектування навчальної діяльності на кооперативних засадах.

1.5. Інтегроване навчання. Інтегрований курс «Я досліджую світ»: дослідження, соціальні навички

Поняття інтегрованого навчання.

Розвиток інтегрованого навчання в освіті України. Актуальність інтеграції у початковій школі. Тенденції поширення інтегрованого навчання у країнах світу. Види інтеграції: інтеграція змісту (міжпредметна, внутрішньопредметна), інтеграція навичок. Можливі одиниці зрощення. Підстави інтегрування: тематична, проблемна, концептуальна, теоретична. Ознаки інтегрованих уроків. Переваги інтегрованого навчання.

Мета інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Методичні основи навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»:
Н. Бібік, О. Тагліна, Т. Гілберг.

Реалізація в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової загальної освіти: «Природничої», «Технологічної», «Соціальної і здоров'язбережувальної», «Громадянської та історичної» із залученням змісту інших освітніх галузей: «Мовно-літературної», «Математичної».

Формування міжпредметних компетенцій у процесі тематичного навчання. Тематичне планування. Методики «Щоденні 5 для читання і письма» та «Щоденні 3 для математики».

Формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду: спостереження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зав'язків тощо.

1.6. Організація ефективного і безпечного освітнього середовища

Роль учителя у формуванні психологічно безпечного середовища. Забезпечення права вибору. Формування спільних цінностей. Встановлення правил.

Ранкова зустріч як передумова організації групової роботи. Мета та завдання ранкових зустрічей. Структура ранкової зустрічі.

Фізичне середовище. Навчальні центри/освітні осередки. Навчальні матеріали та їх організація.

Участь дітей в організації освітнього середовища.

1.7. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів у початковій школі

Мета та основні принципи формувального оцінювання в сучасній школі.

Стратегії формувального оцінювання: визначення навчальних потреб учнів; моніторинг процесу; перевірка володіння знаннями і навичками; контроль розуміння; формування навичок самооцінювання і рефлексії.

Спостереження і ведення записів: спостережень у класі, життєвих випадків, портфоліо зі зразками дитячих робіт. Опитувальники батьків та інтерв'ю з батьками. Відстеження індивідуальних досягнень учнів. Свідоцтво досягнень першокласника.

Діяльність педагога щодо формування самооцінки. Свобода та мотивація в процесі оцінювання.

Основні аспекти процесу оцінювання. Вербальне оцінювання. Алгоритм оцінного судження вчителя чи учнів. Типологія оцінних суджень.

Ціннісний аспект оцінювання.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса / Ш.А. Амонашвили. – Минск: Изд-во БГУ, 1990. – 560 с.
2. Бейн К. Доброе утро! Мы рады, что Ты здесь!: Пособие для педагогов по проведению утреннего сбора с детьми дошкольного и школьного возраста. – Самара: ООО «Офорт», 2014. – 76 с.
3. Бех І.Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: наук. видання / І.Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.
4. Бібік Н. Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти / Н. Бібік // Початкова школа. – 2010. – № 9. – С 1–4.
5. Большакова І. Критичне мислення. Початкова школа / Інна Большакова – Київ: «Вид. дім «Перше вересня», 2016. – 144 с.
6. Водолазька Т.В. Моделювання шкільного освітнього середовища: навч.-метод. посіб./Т.В.Водолазька. – Полтава: АСМІ, 2013. – 213 с.
7. Вчимося вчитися та критично мислити. Нестандартні завдання за темами тижнів до курсу «Я досліджую світ» 1 клас. / авт. упоряд. Н.В. Маценко, Н.В. Свір. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 133, [3] с.
8. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя / А.О. Гін. – 13-е видання. – Х.: Вид. група «Основа», 2015. – 112 с.
9. Динамічні перерви. 1-2 класи. / упоряд. В.П. Порошук. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 221, [3] с.
10. Дитиняк Г. Я досліджую, експериментую, спостерігаю / Г. Дитиняк, Л. Андрушко, Н. Древняк. – Львів: Літопис, 2003. – 140 с.
11. Закон «Про освіту» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. – Назва з екрана.
12. Игра в тренинге. Возможности игрового взаимодействия / Под ред. Е.А. Леоновой – СПб.: Питер, 2016. – 208 с.
13. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році. / додаток до листа МОН України від 03.07 2018 р. № 1/9- 415. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>. – Назва з екрану.
14. Інтегровані уроки в початковій школі / Упоряд. Н. С. Вегера – Тернопіль – Харків: Ранок, 2010. – 160 с.
15. Ключі до подолання педагогічних стереотипів: навч.-метод. посіб. / [М.М. Барна, Г.А. Бушак, О.В. Волощенко, Н.М. Калька]. – Т.: Астон, 2008. – 84 с.
16. Компетентнісний підхід у неперервній освіті: колективна монографія / за науковою редакцією І. Г. Єрмакова. – Донецьк: Каштан, 2012. – 260 с.
17. Мельник С. А., Гезей О. М., Ротфорт Д. В. Реалізація компетентнісного підходу в освітній практиці початкової школи (методичні рекомендації) / авт.-упор.: С.А. Мельник, О.М. Гезей, О.М. Ротфорт; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2018. – 204 с.
18. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>. – Назва з екрану.
19. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред.. Бібік Н.М. – К.:

ТОВ «Видавничій дім «Плеяди», 2017. – 2016 с.

20. Пенковська Н. Роль самооцінки у формуванні особистості дитини / Н. Пенковська // Початкова школа. – 2013. – № 10. – С. 5–8.
21. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. Пометун., – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://nvk-licey.at.ua/_ld/0/2_BTn.pdf. – Назва з екрана.
22. Пристінська М. Дозвілля школярів. Ігри кожного дня / М. Пристінська. – Київ: «Вид. дім «Перше вересня», 2016. – 112 с.
23. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі. / Наказ МОН Кураїни від 10.08.2018 р. № 924. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua>. – Назва з екрану.
24. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи : методичний посібник для вчителів / автори укладачі: О.І. Пометун, І.М. Сущенко. – Київ, 2017. – 96 с.
25. Ранкові зустрічі. 1 клас. I семестр. / авт. упоряд. Н.Ю. Бабіченко, О.А. Нечипоренко, С.М. Хівренко. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 141, [3] с.
26. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручн. / О.Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
27. Савченко О.Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра: посібник / О. Я. Савченко. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 2014. –176 с.
28. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю / В.І. Садкіна. – Х.: Вид. група «Основа», 2016. – 144 с.
29. Смирнова М.Є. Компетентнісний підхід як інноваційний концепт розвитку української школи / М. Є. Смирнова // Інноваційна діяльність та дослідно-експериментальна робота в сучасній освіті: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (27 жовтня 2016, Чернівці) / За заг. редакцією М.Ф. Бирки, І.Б. Черкез. – Чернівці: ІППОЧО, 2016. – 272 с.
30. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський – К.: Радянська школа. – 1978. – 263 с.
31. Сучасний урок у Новій українській школі: навчально-методичний посібник / О.М. Гезей, С.А. Мельник, Л.Д. Покроєва; за заг. ред Л.Д. Покроєвої – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2018. – 112 с.
32. Технології інтеграції змісту освіти: зб. наук. пр. [ред. кол., головн. ред. В. Р. Ільченко]. – Полтава: ПОППО, 2014. – Вип. 6. – 326 с.
33. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метьюз, Д. Макінстер; наук. ред. і передм. О. Пометун. – К.: Плеяди, 2006. – 220 с.
34. Хвилинки здоров'я – щодня. / упоряд. В.П. Порошук. – Х.: Вид. група «Основа», 2018. – 222 с.
35. Шейбе С. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / перекл. з англ. С Дьома; за загал. Ред.. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенко. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української преси, 2017. – 319 с.

Інтернет-ресурси:

<https://mon.gov.ua>

<https://www.ed-era.com>

<https://nus.org.ua>

<https://osvitoria.org>